

“EĞER BİR TOPLUMDA
ÇOCUKLAR İHMAL
EDİLİYORSA O TOPLUM
GERİ KALMIŞ
BİR KÜLTÜRDÜR. ANCAK
ÇOCUKLARIN GELİŞİMİNE
ÖNEM VERİLİYORSA O
TOPLUMUN
KÜLTÜRÜ GELİŞMİŞ BİR
KÜLTÜRDÜR.”

JOHN DEWEY

Çocuk Hakları; çocuğun fiziksel, zihinsel ve ruhsal gelişimini henüz tamamlamamış olmalarından hareketle özel korunmaya gereksinim duymalarının bir sonucu olarak uluslararası kuruluşların girişimleriyle geliştirilmiş ve ulusal mevzuatlarca da tanınmış temel haklardır.

Çocuklar hukukun öncelikli konusudur ve çocukların özel olarak korunması hukuken anayasal olarak hukuken koruma altına alınmış olmalıdır. Çünkü çocuklar bedensel, zihinsel yönden en güçsüz, en bağımlı kesimdir. Dünya üzerinde bir çok çocuk ya savaş ortamında ya da açlık sınırında yaşamını sürdürmektedir. Bu koşulları ortadan kaldırmak ve onlara daha iyi bir yaşam sağlamak amacıyla hazırlanan Çocuk Hakları Sözleşmesi 191 ülke tarafından kabul edilmiştir. Sözleşmeyi onaylayan devletler, sözleşmede öngörülen hakların gerçek manada hayata geçirilmesini ve kendilerini geliştirmelerini sağlayacak imkanları geliştirmeyi taahhüt etmektedirler.

Çocuk Hakları Sözleşmesi ekonomik, sosyal, kültürel, medeni ve siyasi haklarını oldukça ayrıntılı bir biçimde kaleme alan ve çocuğa karşı devletin, idarenin pozitif yükümlülüklerinin neler olduğunu irdeleyen ayrıntılı bir sözleşmedir. Devletin çocuğa yaklaşımının ne olması gerektiğini, bilimsel yöntemlere dayanarak evrenselleştirmeyi ve çocuğun hakları bakımından temel ilkeleri somutlaştırmayı amaç edinmiştir.

Haklar ve Sorumluluklar

ÇOCUK HAKLARI
VELİ BROŞÜRÜ

Perşembe Şehit Ceyhun Arslantürk
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
Rehberlik Servisi

HAK VE SORUMLULUKLAR

Hepimizin bildiği gibi toplum halinde yaşamak bir düzeni gerektirir. Düzenin sağlanması ve sürdürülmesi kurallar çerçevesinde kişilere sorumluluklar yükler. İnsanlar olarak toplum halinde yaşadığımız için başına buyruk hareket edemeyiz. Haklarımızı kullanırken başkalarının haklarını dikkate almamanın ya da sorumluluklarımızı yerine getirmemenin hem kendi hem de başkalarını hayatını nasıl etkileyeceğine yönelik bilince sahip olmamız gerekir.

HAK : Hak, bir özgürlüğün sağlanması için kişiye anayasa ve kanunlar ile tanınmış yetkililerdir. Eğitim hakkı, yaşama hakkı, oyun oynama hakkı vb.

ÖZGÜRLÜK : Her türlü dış etkiden bağımsız olarak kişinin kendi iradesine, kendi düşüncesine dayanarak karar vermesi durumudur. Seyahat özgürlüğü, yerleşme özgürlüğü, haberleşme özgürlüğü, düşünce özgürlüğü, basın özgürlüğü gibi çeşitli özgürlüklerden söz edilebilmektedir.

SORUMLULUK : Sorumluluk kişinin kendine ve başkalarına karşı yerine getirilmesi gereken yükümlülüklerini zamanında yerine getirmesi zorunluluğudur. Örneğin; öğrencilerin dersi dinleme, okul araç gereçlerini düzenli kullanma, başkalarının hakkına saygı duyma, yaşadığı çevreyi temiz tutma vb. sorumlulukları vardır. Kişiler bir yandan hak ve özgürlüklerine sahip çıkarken, diğer yandan sorumluluklarını bilip onlara uymalıdır. Örneğin; okulda temiz tuvaletlere gitme hakkım var. O halde kullandığım tuvaletleri temiz bırakmam gerekir. Okulun bahçesinde oynama hak ve özgürlüğüm var. Bu hakkımı kullanabilmem için okulun kurallarına uymam gerekir.

AİLEDE DEMOKRATİK HAYAT

Aile demokratik davranışların öğrenilmesi uygulanması gereken ilk ortamdır. Katılma, tartışma, açıklık, adalet, tarafsızlık, kendi kendine disiplin gibi demokratik değerler yalnızca kitaplardan öğrenilmez; gerçek ortamlarda yaşayarak öğrenilir. Aile bu gerçek ortamın ilki ve en önemlisidir. Bu ortamda anne baba davranışlarının demokratik ya da baskıcı olması çocukların davranışlarını da bu yolla etkilemektedir.

Demokratik bir toplumun temelinde düşünce ve kanaatlere saygılı aile düzeni yer alır. Başkalarına tahammül edebilmek, hoşgörülü olmak, saygı ve sevgini başarılmasıyla mümkün olabilir. Aile ortamında bile farklı görüşlerin olması doğaldır. Bu farklılıklar gelişmenin ve olgunlaşmanın hem nedeni hem de sonucudur. Farklı görüşlere saygı, gelişmeye açık ve sabırlı insanlar oluşturur.

ÇOCUK HAKLARI

Bütün toplumların temelini ve geleceğinin oluşturan çocukların iyi bir yaşam sürmesi ülkeler açısından oldukça önemlidir. Toplumların geleceği olarak çocukların karşılaştıkları sorunların değerlendirilmesi ve bu sorunlara ilişkin çözümlerin gerçekleştirilmesi de bu açıdan hayati önem taşımaktadır.

Çocukların sevgiye, şefkate ve korunmaya herkesten daha çok ihtiyacı olduğu su götürmez bir gerçektir. Çocuk toplumun bir parçası ve gelecekteki toplumun bir güvencesidir. Bu bakımdan çocuk haklarının özgürlük içinde ve dengeli bir şekilde korunması hem çocuğun hem de toplumun yararına. Bu nedenle çocukların gelişimine önem vermek zorunludur. Kişi nasıl bir çocukluk geçirirse ileride de öyle bir birey olacaktır.

Ancak özgürlük içinde, baskıya ve şiddete maruz bırakılmadan yetişen çocuklar ileride yaşadığı toplumun sağlıklı olmasını ve aynı zamanda kendisinin de yaşadığı topluluğun bir parçası olmasını sağlayacaktır. Çocuk haklarını kökleştirmek bir toplumun geleceği için yapılan en önemli yatırımdır.

